

Nærings- og fiskeridepartementet
Postboks 8090 Dep.
0032 OSLO

Oslo, 11. september 2015

Høring - Ny norsk modell for avtaler om fremme og beskyttelse av investeringer (investeringsavtaler)

AUF er Arbeiderpartiets ungdomsorganisasjon, men også en selvstendig politisk organisasjon. På vegne av mange unge, blant dem flere som ikke ennå har fått stemmerett, svarer vi på forslaget om regjeringens mandat til å framforhandle investeringsavtaler som er lagt fram på høring.

Norge har ikke inngått bilaterale investeringsavtaler siden midten på 1990-tallet. Årsaken til dette har hovedsakelig vært stor skepsis i befolkning og organisasjoner til å gi utenlandske investorer rettigheter uten tilsvarende plikter, og motstand imot å redusere lands rett til å regulere innen miljø- arbeidsmiljø, helse-, distrikts- og sysselsettingspolitikk. AUF mener ikke at andre lands bilaterale investeringsavtaler (BITs) begrunner at vi skal endre denne praksisen. I stedet vil vi vise til at mange land nå begynner å utvikle sine BITs.

Regjeringens forslag inneholder alle de mest kontroversielle elementene i BITs. Mange av disse har allerede vært brukt i tvister til å undergrave lands mulighet til å regulere innenfor viktige sosiale og miljømessige områder. AUF avviser den foreslåtte modellen og at den skal aksepteres som mandat for norske forhandlere.

AUF mener at dersom forslaget ikke legges bort, må det foretas en uavhengig konsekvensanalyse. Norske organisasjoner som er engasjert i saken må få bidra med å utforme analyseparametere, som avdekker avtalens mulige konsekvenser for utviklingsland og konsekvenser for nasjonalt handlingsrom/reguleringsrom, og den praksis som etter hvert er utviklet gjennom de lukkede tvisteløsningsprosesser og andre erfaringer. Videre mener AUF at saken har så vidtrekkende konsekvenser som er i strid med norsk grunnlov og norsk politisk tradisjon, at saken må avgjøres i åpent Storting.

Artikkel 5 Retten til å regulere

AUF stiller oss kritiske til artikkel 5, krav om at partene skal sikre «..en rettferdig og rimelig behandling og full beskyttelse og sikkerhet». Fortalen og kommentarene til modellen understreker at eventuelle BITs skal sikre lands rett til å regulere, men formuleringen i artikkel 5 undergraver dette prinsippet. AUF forstår det slik at med denne formuleringen vil retten til å regulere da bare kunne gjennomføres med kompensasjon til investorer.

Artikkel 12 sier at en investeringsavtale ikke skal begrense nasjonale myndigheters adgang til legitim regulering. Samtidig skal investor beskyttes mot «illegitime» reguleringer. AUF frykter at Norge eller andre lands myndigheter vil bli underlagt tvisteløsningsystemet ved tolkning av «legitim». AUF vil også advare om at det til slutt vil kunne bli vedtak fattet av demokratisk valgte regjeringer, som må bevise at reguleringer er nødvendige.

AUF mener ikke regjeringen med dette forslaget gir noen trygghet for at vi kan skjerpe norske lover innen miljø, helse, arbeidsmiljø, nærings- og distriktpolitikk, uten at det kan medføre krav om erstatning – av vi må betale for å regulere.

Artikkel 6 og 7 - Ekspropriasjon og erstatning for tap

I den norske grunnloven er eiendomsrett til fysisk eiendom beskyttet ved at eventuell ekspropriasjon vil føre til kompensasjon. Regjeringen foreslår å innføre det den kaller «indirekte ekspropriasjon». En rekke land har de siste årene vært dømt til å betale erstatning, eller har vedtatt et forlik der vi ikke kjenner til summen investor har mottatt. Mange slike saker angriper nettopp offentlige reguleringer innen helse, miljø, arbeidsrettigheter og skattesatser på ressursutvinning. AUF vil vise til at Grunnlovens § 105 slår fast at «rådighetsinnskrenkelse» ikke utløser krav på erstatning.

AUF kan på ingen måte akseptere at det norske rettssystemet, eller andre lands rettssystem, skal undergraves av bruk av udemokratiske tvisteordninger, der vedtak foregår i lukkede rom og ikke kan ankes. AUF kan heller ikke akseptere tvisteordninger der investorer kan bringe inn regjeringer for demokratisk vedtatte lover, men der de samme investorer ikke har noen plikter. Dette er ikke et system som er en rettsstat verdig.

AUF har som mål å endre mye av den politikken som dagens regjering innfører. Vi mener ikke at en slik demokratisk rett skal ha økonomiske konsekvenser for kommende generasjoner i form av å betale for tap av et antatt tap av profitt for investorer. Dersom regjeringen iverksetter forhandlinger, må tvister ordnes i nasjonale domstoler, eventuelt stat-stat tvister, og erstatninger for «politisk risiko» henvises til forsikringsbransjen.

Artikkel 8 - Ytelseskrav

I følge artikkel 8 vil det ikke være mulig av partene å stille krav til investorer om å for eksempel å kjøpe, bruke eller gi fortrinn for varer eller tjenester i vertslandet. AUF forstår det også slik at det heller ikke er lov å stille krav til overføring av teknologi eller krav til plassering av hovedkontor eller å ansette et bestemt nivå av egne statsborgere.

AUF viser til at Norges egen historie forteller om en vellykket kombinasjon av utenlandske investeringer og vår bruk av regulering av slike investeringer. Det gjelder blant annet konsesjonskrav til utenlandske oljeselskap under utviklingen av petroleumsindustrien. Og det gjelder innen norsk vannkraft. Dette har bidratt til utvikling av arbeidsplasser over hele landet, innen viktige sektorer, der vi har ressurser som kan videreføres. AUF vil avvise påstanden om at investeringsavtaler automatisk fører til utvikling, eller at norske selskap alltid er snille og tilrettelegger for utvikling. Dette er situasjonsbestemt, og ofte avhengig av gode politiske reguleringer og sterke fagforeninger, lokalsamfunn og miljøbevegelse.

AUF ønsker hverken at vi i Norge, eller folk i andre land, skal begrenses i retten til å føre en politikk for å oppnå politiske målsettinger som de måtte ønske, uten å måtte betale erstatninger til hverken enkeltpersoner eller investorer fra andre land.

Svekker lokaldemokratiet

I del 6, «Avsluttende bestemmelser» står det blant annet at regjeringen er ansvarlig under denne avtalen, for «regionale og lokale myndigheter, samt organer som utfører oppgaver på vegne av myndighetene». AUF kan ikke forstå dette på annen måte enn at regjeringen med

dette binder kommunene, kommunale- og interkommunale foretak av denne investeringsavtalen. AUF vil ikke at lokaldemokratiet og den kommunale autonomien som har eksistert i Norge siden innføring av Formannskapsloven i 1837 skal overstyres av en BIT. I tilfelle regjeringen gjennomfører forhandlinger, mener AUF at kommunal autonomi skal tydeliggjøres som unntak for både bestemmelser og tvisteløsning.

Med bakgrunn i overnevnte utfordringer stiller AUF seg skeptiske til at Norge skal inngå bilaterale investeringsavtaler, særlig når disse vil svekke lokaldemokratiet og vår mulighet til å gjennomføre politiske tiltak til beste for befolkningen.

Med vennlig hilsen

Arbeidernes Ungdomsfylking (AUF)

v/ nestleder Emilie Bersaas /s/